

"پیشنهاد اولیهی تاسیس شبکه دانشگاه های ۱۹۱۹ در دانشگاه خوارزمی"

مقدمه

در دهه های اخیر، جهانی شدن باعث ایجاد تغییرات عظیمی در زمینه های مختلف از اقتصاد و محیط زیست گرفته تا روش فعالیتهای تجاری و حتی روش تعامل با رسانه ها، همگی دستخوش تغییرات بنیادی شده است. دانشگاه ها نیز در همین راستا، تغییراتشان را آغاز کرده اند و ردپای جهانی شدن در دانشگاهها هم قابل مشاهده است. می توان پذیرفت که قرن بیست و یکم، قرن توسعه ی روزافزون فعالیت های "دانش بنیان" است و از این رو نقش آموزش عالی در این قرن بیش از پیش مورد توجه کشورها قرار گرفته است. بنابراین تحول در آموزش عالی و به تبع آن تحول در دانشگاهها امری اجتناب ناپذیر است. از جمله ی این تحولات، تأکید بر بین المللی شدن دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی است. در راستای این امر، در آموزش عالی ایران، به دانشگاه ها مأموریت و اهداف خاص بین المللی محول گردید. بین المللی شدن در آموزش عالی در سالهای اخیر از مفهومی که صرفاً به جا به جایی دانشجویان مرتبط بود به مفهومی گسترده تر تبدیل شده است که مستلزم اصلاح برنامه، بهبود کیفیت آموزش-پژوهش، ارتقای استانداردها، استفاده از تکنولوژی های جدید، مدیریت راهبردی در سطح موسسه و البته رقابت بین المللی می باشد.

بر اساس اعلام وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری؛ حضور اساتید خارجی در دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی، پروژه های همکاری مشترک با دانشگاه های خارجی، همکاری با ایرانیان خارج از کشور، تعداد پروژه های همکاری اساتید ایرانی با همتایان خارجی، تعداد تفاهم نامه های امضا و عملیاتی شده و چاپ مقالات مشترک جزو مهم ترین شاخص های ارزیابی همکاری های علمی بین المللی کشور به حساب می آیند. مقوله بین المللی شدن دانشگاه ها از یک سو به سیاستگذاری راهبردی به منظور اقدامات مقتضی برای بهبود فعالیتهای پژوهشی،

پیشنهاد اولیهی تاسیس شبکهی دانشگاه های ۱۹۱۹ در دانشگاه خوارزمی..... دکتر مریم اکبری، عضو هیات علمی و مشاور بین الملل دانشکده علوم جغرافیایی

آموزشی و خدماتی نیاز دارد و از طرفی به ایجاد بستری پویا برای ایجاد هماهنگی میان بخشهای مختلف یک دانشگاه نیازمند است.

بنابراین از آنجا که جهانی شدن مستلزم سرمایه های علمی- فن آوری، امنیتی، اجتماعی، فیزیکی و مالی است، لذا ایجاد و بنیانگذاری نهادهایی که فرآیند بهره برداری از این سرمایه ها را تسهیل نمایند، ضرورت دارد.

پیشینه و انجمن های مشابه در جهان

از اولین و مهمترین نهادهای آکادمیک که برای همگرایی و اتحاد دانشگاههای جهان تلاش می کند؛ می توان به اتحادیه بین المللی دانشگاه ها (IAU: International Association of Universities) اشاره نمود که دانشگاه خوارزمی نیز به عضویت آن درآمده است. اتحادیه بین المللی دانشگاه ها، انجمنی است جهانی از سوی یونسکو برای بنیادهای آموزش عالی، که در سال ۱۹۵۰ تأسیس شده است. در حدود ۱۳۰ کشور جهان (بیش از ۶۵۰ دانشگاه و نهاد آموزش عالی) در این انجمن عضو بوده، فعالیت کرده و یا کارشان را بازتاب می دهند. پایگاه آن در پاریس و در ساختمان کانونی یونسکو می باشد؛ اما بصورت مستقل عمل می کند.

از نهادهای آکادمیک مرتبط که اهداف مشابهی را دنبال می کنند می توان به موارد زیر اشاره نمود:

WHED: World Higher Education Database

IIU: International Islamic Universities Malaysia, Islamabad, Chittagong etc.

International Association of Educators for World Peace

ISESCO

Federation of Universities of the Islamic World

اهداف اصلی

۱. تلاش برای هرچه بهتر شناخته شدن دانشگاه خوارزمی به عنوان اولین نهاد آموزش عالی در

ایران

۲. تلاش برای ارتقا و بهبود برند بین المللی دانشگاه خوارزمی در سطح جهانی

۳. تلاش برای ایجاد یک بستر آکادمیک مناسب برای انجام فعالیتهای علمی بین المللی

۴. تلاش برای توسعه ی همکاری های علمی بین المللی بین نهادهای آموزش عالی

ماموریت و چشم انداز

- بهبود و تشویق همکاری های علمی بین المللی بین اعضا
- تلاش برای تولید، انتشار و کاربست "دانش"
- شبکه ای برای توسعه ی سیاستهای صلح آمیز، احترام به تفاوت ها و تمرکز بر نقاط مشترک
- شبکه ای برای حمایت از نوآوری، آموزش های مشترک و فعالیتهای پژوهشی مشترک

فعالیتها

شبکه دانشگاههای ۱۹۱۹، بر پنج اولویت اصلی در آموزش عالی تمرکز خواهد داشت.

۱. رهبری و هدایت

۲. بین المللی شدن

۳. توسعه ی پایدار

۴. فن آوری های اطلاعات و ارتباطات

۵. بررسی های دوره ای اثربخشی و ارزیابی کمی-کیفی

راهکارهای اجرایی

حمایت جهانی و نمایندگی بین المللی

تضمین و ارتقای کیفیت و اعتبار دانشگاه خوارزمی از طریق پیوستن به شبکه های منطقه ای و بین المللی
کیفیت

گسترش تخصص و روند تجزیه و تحلیل از طریق برگزاری همایش های مشترک بین المللی و...

انتشارات و پورتال های تخصصی مشترک

خدمات مشاوره ای

آموزش و آموزش همتا به همتا

تبادل استاد و دانشجو

اعطای بورسیه های دکتری و پسادکتری

به اشتراک گذاری دانش از طریق برگزاری نشست های تخصصی مشترک علمی بین المللی و...

تشکیل شبکه های بین المللی کیفیت در دانشگاه های عضو مثلا در INQAAHE

ساختار اداری و تشکیلاتی

ساختار شبکه دانشگاه های ۱۹۱۹، بطور کلی در دو بخش اصلی زیر تشکیل و اداره خواهد شد.

۱. مجمع عمومی (شامل همه ی اعضا)

۲. دبیرخانه و هیات اجرایی

مجمع عمومی

اعضا شامل تمام دانشگاه ها، موسسات آموزش عالی، پژوهشکده ها، سازمانهای علمی است که در سال ۱۹۱۹ میلادی تاسیس شده‌اند.

دبیرخانه و هیات اجرایی

اولین دبیرخانه ی رسمی شبکه دانشگاه های ۱۹۱۹ در دانشگاه خوارزمی تشکیل می شود. در این دوره و مصادف با یکصد سالگی دانشگاه های عضو، یک مجمع عمومی در دانشگاه خوارزمی برگزار خواهد شد. با آرای مجمع عمومی و پس از تصویب در هیات رئیسه و هیات امنای دانشگاه خوارزمی و همچنین ثبت و دریافت مجوزهای لازم از دفتر همکاری های علمی بین المللی وزارت علوم، تحقیقات و فن آوری، رییس دانشگاه خوارزمی، اولین دبیر دبیرخانه ی شبکه دانشگاه های ۱۹۱۹ است. اعضای هیات اجرایی این دبیرخانه در دانشگاه خوارزمی و با صدور احکامی از سوی ریاست دانشگاه خوارزمی، به عنوان دبیر دبیرخانه ۱۹۱۹، برای دوره ی تصدی مشخص، منصوب می شوند .

دبیرخانه و هیات اجرایی می تواند با برگزاری تجمع ها و کنفرانس های بین المللی، به دانشگاه ها و نهادهای آموزشی-پژوهشی عضو، "به صورت دوره ای" انتقال یافته و بصورت دوسالانه یا چهارساله، اعضا به فراخور ظرفیت های خود، داوطلب میزبانی دبیرخانه شده و پس از کسب آرای لازم برای انتقال دبیرخانه، دبیر و هیات اجرایی نیز از دانشگاه یا نهاد عالی مدنظرشان انتخاب کنند .

برای دوره های آتی، با انتخابات مجمع عمومی اعضا، با انتقال دبیرخانه نیز، ریاست دانشگاهی که پس از دانشگاه خوارزمی، تصدی دبیرخانه ۱۹۱۹ را برعهده می گیرد؛ دبیری دبیرخانه شبکه ۱۹۱۹ را نیز احراز نماید و بر اساس اختیاراتش اعضای هیات اجرایی را طی احکام رسمی و با اعلان عمومی منصوب می نماید .

جابجایی دبیرخانه‌ی شبکه ۱۹۱۹، این امکان را فراهم می‌کند که دانشگاه‌های عضو به عضویت یک شبکه‌ی دانشگاهی در آمده که بتوانند ضمن ایفای نقش بی‌المللی خود در این شبکه برای ارتقای آن تلاش کنند. از سوی دیگر با توجه به ظرفیت‌هایشان نوآوری نمایند. این موضوع هم احساس تعلق و درگیر بودن را القا نموده و هم ارتباطات بین‌المللی گسترده‌تر را تسریع می‌کند.

پیشنهاد فعالیت‌های موردی

۱. از آنجا که شبکه دانشگاه‌های ۱۹۱۹، به پیشنهاد و ابتکار دانشگاه خوارزمی، تاسیس خواهد شد؛ لذا دانشگاه خوارزمی به مناسبت تاسیس این شبکه و مصادف با برنامه‌ی جشن یکصد سالگی، یک جلسه‌ی مجمع عمومی برگزار خواهد نمود و از اعضا برای شرکت در این مجمع و البته مراسم یک صدسالگی دانشگاه و برنامه‌ریزی برای ارائه راهکارهایی برای فعالیت‌های مشترک علمی بین‌المللی دعوت به عمل می‌آورد.
۲. اعضا می‌توانند به دانشگاه‌های عضو، "بورسیه‌ی دکتری و پسادکتری" اعطا نمایند که ۵۰ درصد از کل هزینه‌ها را دانشگاه مقصد و ۵۰ درصد را دانشگاه‌های مبدا پرداخت نماید.
۳. دانشگاه‌ها می‌توانند در قالب summer school ها یا دوره‌های آموزشی مشترک، فعالیت و همکاری کنند.
۴. انتقال و تبادل اطلاعات و تجربیات علمی بین اعضای هیات علمی دانشگاه‌های عضو، در قالب برگزاری دوره‌های پژوهشی - آموزشی بصورت پژوهشگر مدعو و چه بصورت مدرس، برای دبیرخانه شبکه ۱۹۱۹ الزامی است.

۵. دبیر شبکه ۱۹۱۹ ملزم است در دوره ای که دبیرخانه را اداره می کند، حداقل یک نشست مجمع عمومی برگزار نموده، تمامی اعضا را دعوت نموده و برای گسترش فعالیتهای علمی مشترک برنامه ریزی کرده و راهکار ارائه دهد .

پیشنهاد مطالعات آتی

۱. پیشنهاد می شود با توجه به اهمیت موضوع و گستردگی ابعاد آن، به یک تیم مطالعاتی از "گروه روابط بین الملل" دانشکده حقوق و علوم سیاسی، ماموریت داده شود تا در قالب یک پروژه ی تحقیقاتی تمامی ابعاد این مهم را سنجیده و تمام فرصتها و موانع سیاسی- حقوقی تشکیل این شبکه نیز بطور دقیق مطالعه و گزارش داده شود .
۲. پیشنهاد می شود "ارزش یابی های دوره ای از پیشرفت فعالیت ها و اثر بخشی فعالیتهای شبکه" نیز به نوعی بررسی و دیده شود.

دکتر مهری اکبری

عضو هیات علمی و مشاور بین الملل دانشکده علوم جغرافیایی

مسئول کمیته اجرایی شورای سیاستگذاری مراسم یکصدمین سال

۱۳۹۶/۱/۹